

OCENA PRZYKŁADÓW REWITALIZACJI MIEJSKICH PRZESTRZENI NADRZECZNYCH W POLSCE PÓŁNOCNEJ

Evaluation of examples
of urban riverside space revitalisation
in northern Poland

Anna Januchta-Szostak

Politechnika Poznańska - Poznan University of Technology

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

Metodologia 1

Typologia 2

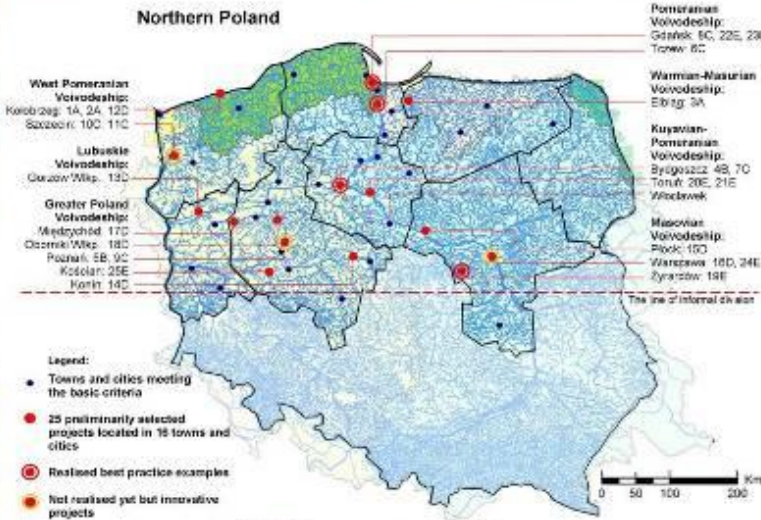
Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Northern Poland

Metodologia badań

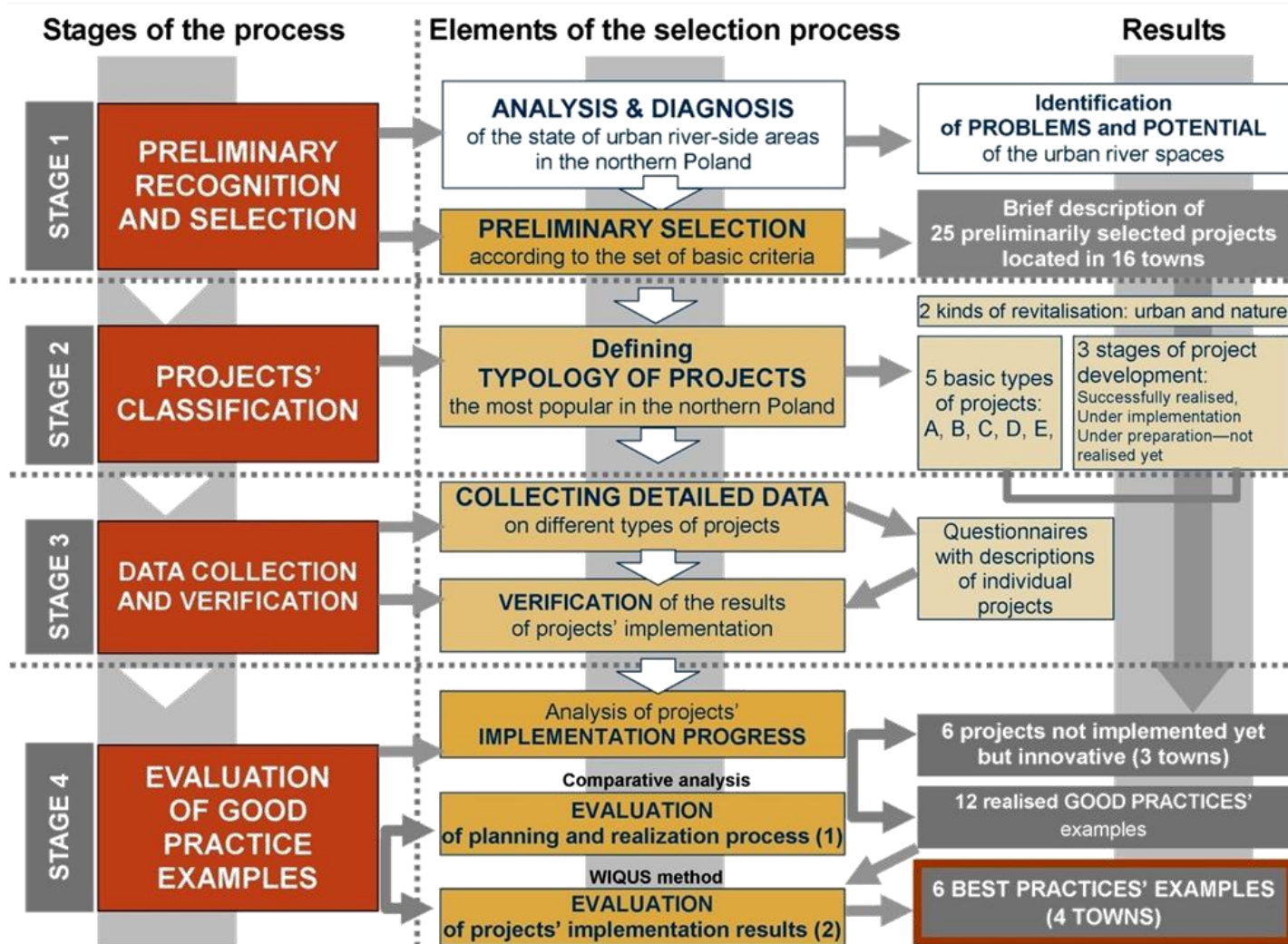
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Typologia projektów

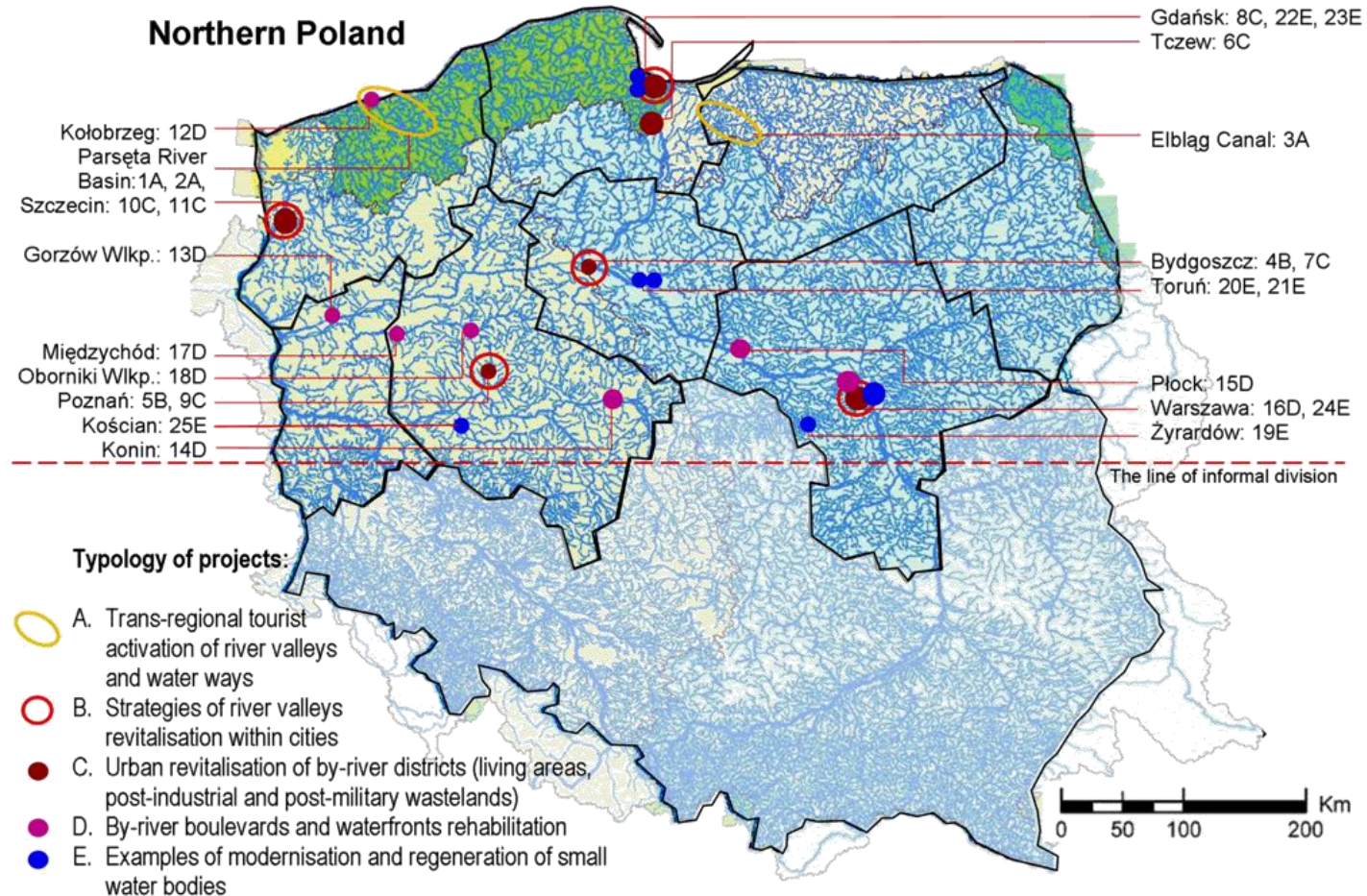
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

Metodologia 1

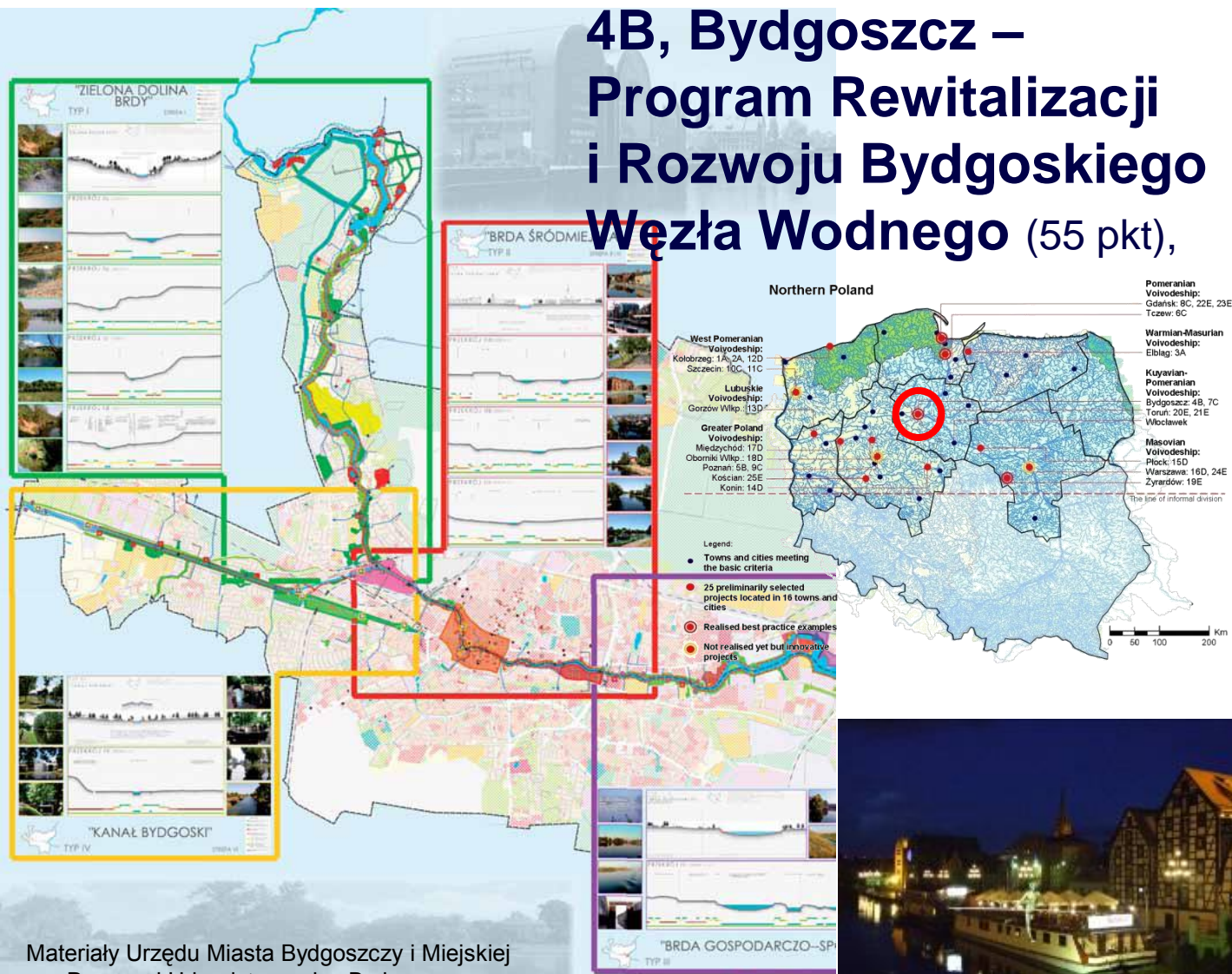
Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

4B, Bydgoszcz – Program Rewitalizacji i Rozwoju Bydgoskiego Węzła Wodnego (55 pkt),

Anna Januchta-Szostak
WA Politechnika Poznańska
Bydgoszcz, 8-9. 11. 2011

Materiały Urzędu Miasta Bydgoszczy i Miejskiej
Pracowni Urbanistycznej w Bydgoszczy

Fot. A. Januchta-Szostak

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

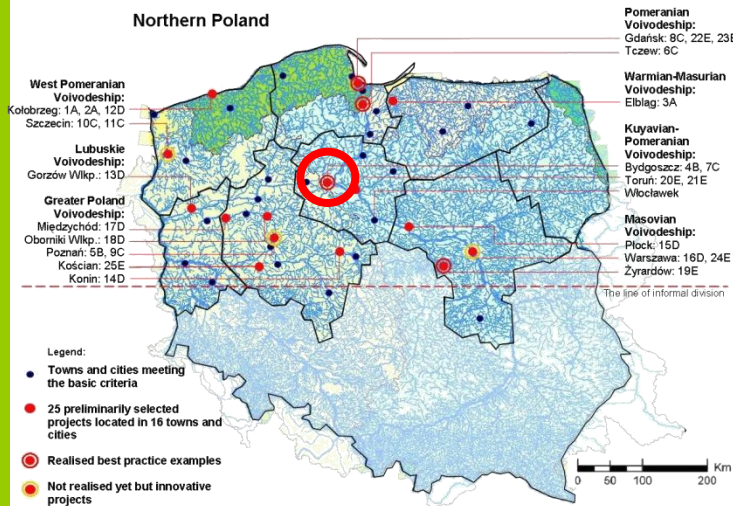
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

7C, Bydgoszcz – Rewitalizacja Wyspy Młyńskiej (54 pkt),

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

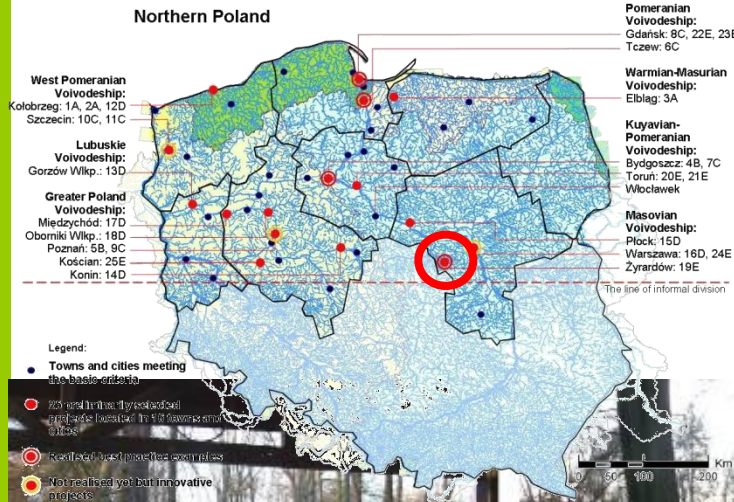
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

19E, Żyrardów – Rewaloryzacja Parku Dittricha (54 pkt),

ŻYRARDÓW, Dittrich's Park / the Pisia River

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

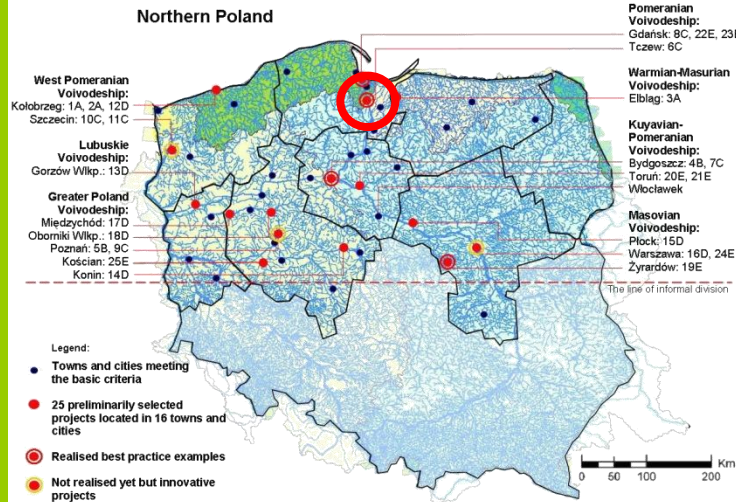
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Materiały Urzędu Miejskiego w Tczewie

6C, Tczew – „Powrót Tczewa nad Wisłę”, zagospodarowanie Bulwaru Nadwiślańskiego

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

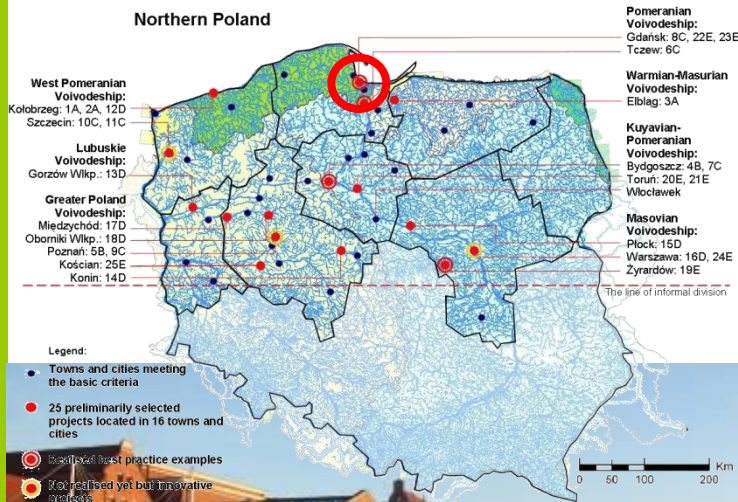
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Gdańsk, 8C - Wyspa Spichrzów i Ołowianka, 23E - Kanał Raduni

Widok z Motławy na Wyspę Spichrzów i Ołowiankę / The view from the Mottawa River toward Ołowianka and Granary Islands

Gdańsk. Kanał Raduni / Gdańsk. Radunia canal

Kanał Raduni w Starym Młynie
Radunia canal in the Old Mill

Fot. A. Januchta-Szostak

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

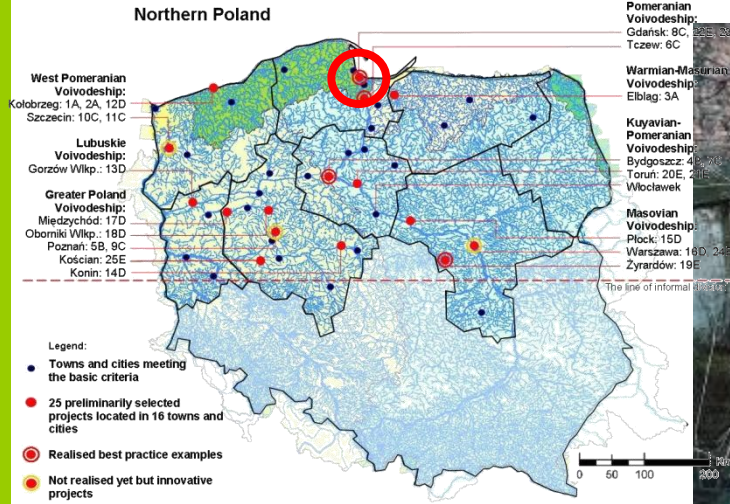
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Zagospodarowanie potoku Bystrzec II przed i po rewitalizacji.

22E, Gdańsk, modernizacja potoku Bystrzec

Park nad Strzyżą

Anna Januchta-Szostak
WA Politechnika Poznańska
Bydgoszcz, 8-9. 11. 2011

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

Metodologia 1

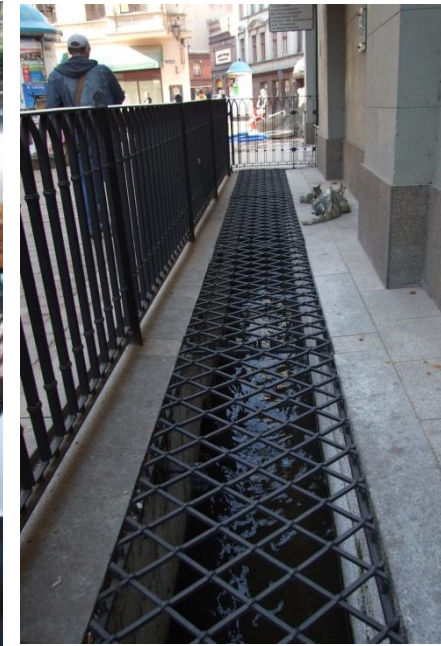
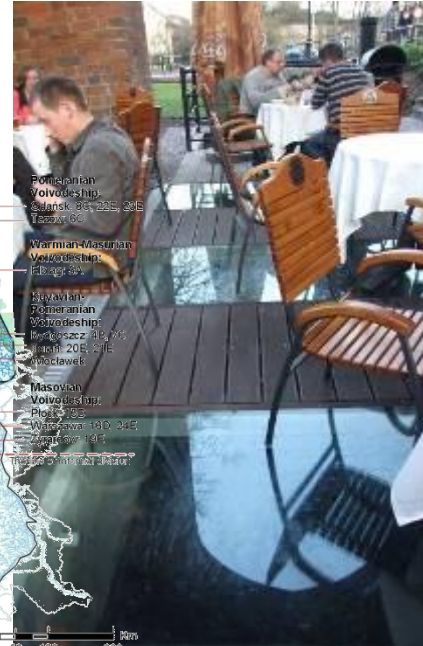
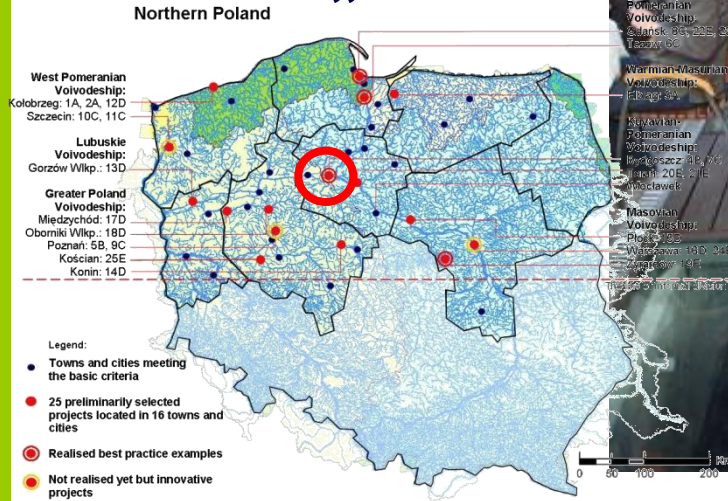
Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

20E, Toruń, Struga Toruńska „Bacha”

21E, Toruń, Martwa Wisła

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

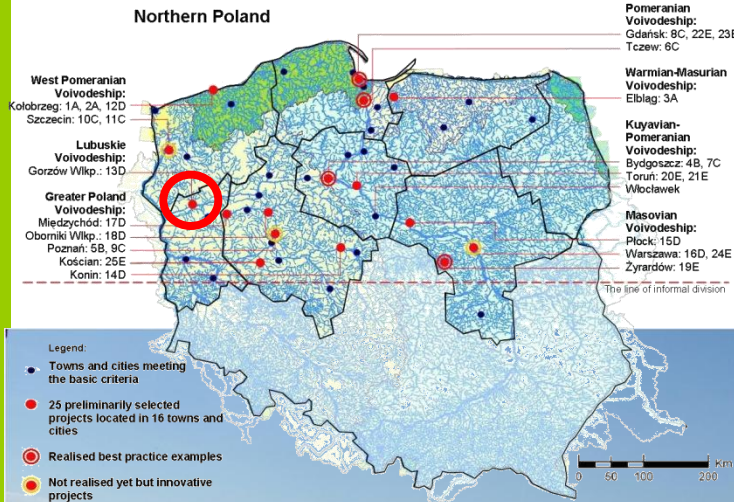
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

13D, Gorzów Wlkp, Bulwar nad Wartą

Dobre praktyki rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych w pn Polsce

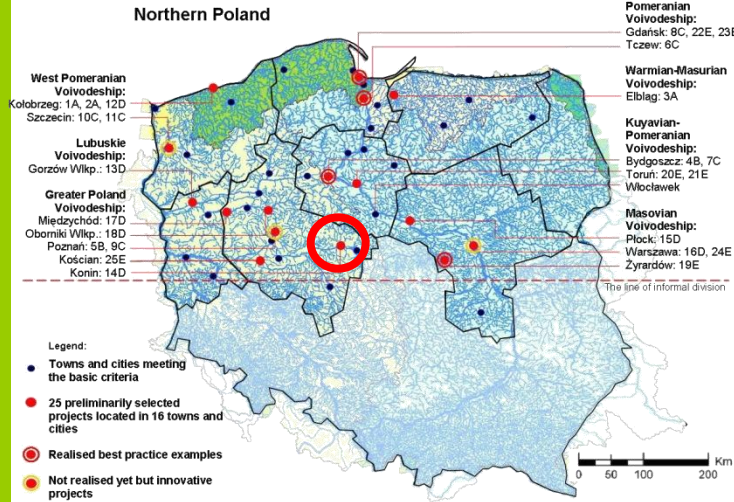
Metodologia 1

Typologia 2

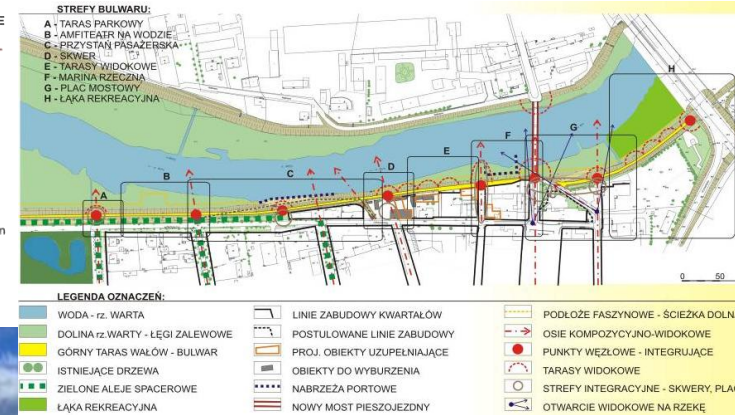
Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

14D, Konin, Bulwar Nadwarciański

Proj. K. Borowski

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

- ▶ Rewitalizacja w Polsce ogranicza się zwykle do środowiska zbudowanego.
- ▶ **Brak jest przykładów kompleksowej rewitalizacji urbanistyczno-przyrodniczej.**
- ▶ Przykłady wdrażania kompleksowych strategii mających na celu rewitalizację urbanistyczno-przyrodniczą są rzadkie (np. Bydgoski Węzeł Wodny).
- ▶ Inwestycje nadwodne są z reguły fragmentaryczne i wciąż zbyt rozproszone by znacząco przyczyniać się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego.

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

W północnej Polsce dominują 3 typy projektów:

1. PROJEKTY REWITALIZACJI URBANISTYCZNEJ DZIELNIC NADRZECZNYCH

w oparciu o lokalne programy rewitalizacji (cele tego typu projektów zlokalizowane są zwykle w sferze społeczno-gospodarczej),

2. PROJEKTY BULWARÓW NADRZECZNYCH NA ODCINKACH ŚRÓDMIEJSKICH

, które ze względu na wysoki poziom urbanizacji nie są predysponowane do działań renaturyzacyjnych,

3. PROJEKTY MODERNIZACJI KORYT RZECZNYCH NA POTRZEBY OCHRONY P/POWODZIOWEJ

, z reguły związane z regulacją cieków, w których rzadko brane są pod uwagę względy społeczne i ekologiczne.

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Ocena dobrych praktyk rewitalizacji przestrzeni nadrzecznych

W ocenie projektów rewitalizacji miejskich obszarów nadrzecznych wzięto pod uwagę dwa zasadnicze aspekty:

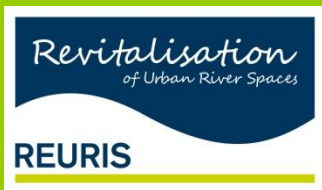
1. kompleksowość i efektywność procesu rewitalizacji

2. efekty wdrożenia projektu w wymiarach:

**środowiskowym,
społecznym,
przestrzennym,
gospodarczym.**

Ocena procesu rewitalizacji

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Kryteria:

Oceniane aspekty:

Kompleksowość planowania

Zintegrowane metody planowania – koordynacja międzybranżowa

Uwzględnienie specyfiki regionalnej

Uwzględnienie specyfiki i roli rzeki w strukturze miasta

Uwzględnienie specyfiki zlewni

Zastosowanie innowacyjnych metod i rozwiązań

Metoda wyboru najlepszych opcji

Metoda scenariuszy / analiza multikryterialna

Studia wykonalności

Ocena oddziaływania na środowisko

Zaangażowanie społeczne

W procesie planowania

W procesie realizacji

W procesie utrzymania

Efektywność wykorzystania środków i zasobów

Fundusze europejskie / Środki publiczne / Śr. prywatne

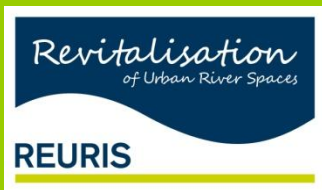
Zastosowanie PPP

Wykorzystanie zasobów ludzkich

Wykorzystanie istniejącego potencjału ter. nadrzecznej

Ocena efektów rewitalizacji

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Rezultaty wdrożenia:

Skuteczność

Czy i w jakim stopniu inwestycja wpłynęła na rozwój miasta (0-3)

Czy i w jakim stopniu inwestycja wpłynęła na jakość przestrzeni publicznych (0-3)

Czy i w jakim stopniu inwestycja wpłynęła na jakość środowiska naturalnego i kondycję cieków (0-3)

Zrównoważenie

Czy i w jakim stopniu w procesie planowania i realizacji uwzględniono takie aspekty jak: (0-3)

Ochrona środowiska

Partycypacja społeczna

Spójność przestrzenna (ład)

Zrównoważona gospodarka

Ocena efektów rewitalizacji

WIQUS - holistyczne podejście do rewitalizacji miejskich przestrzeni nadrzecznych

Metodologia 1

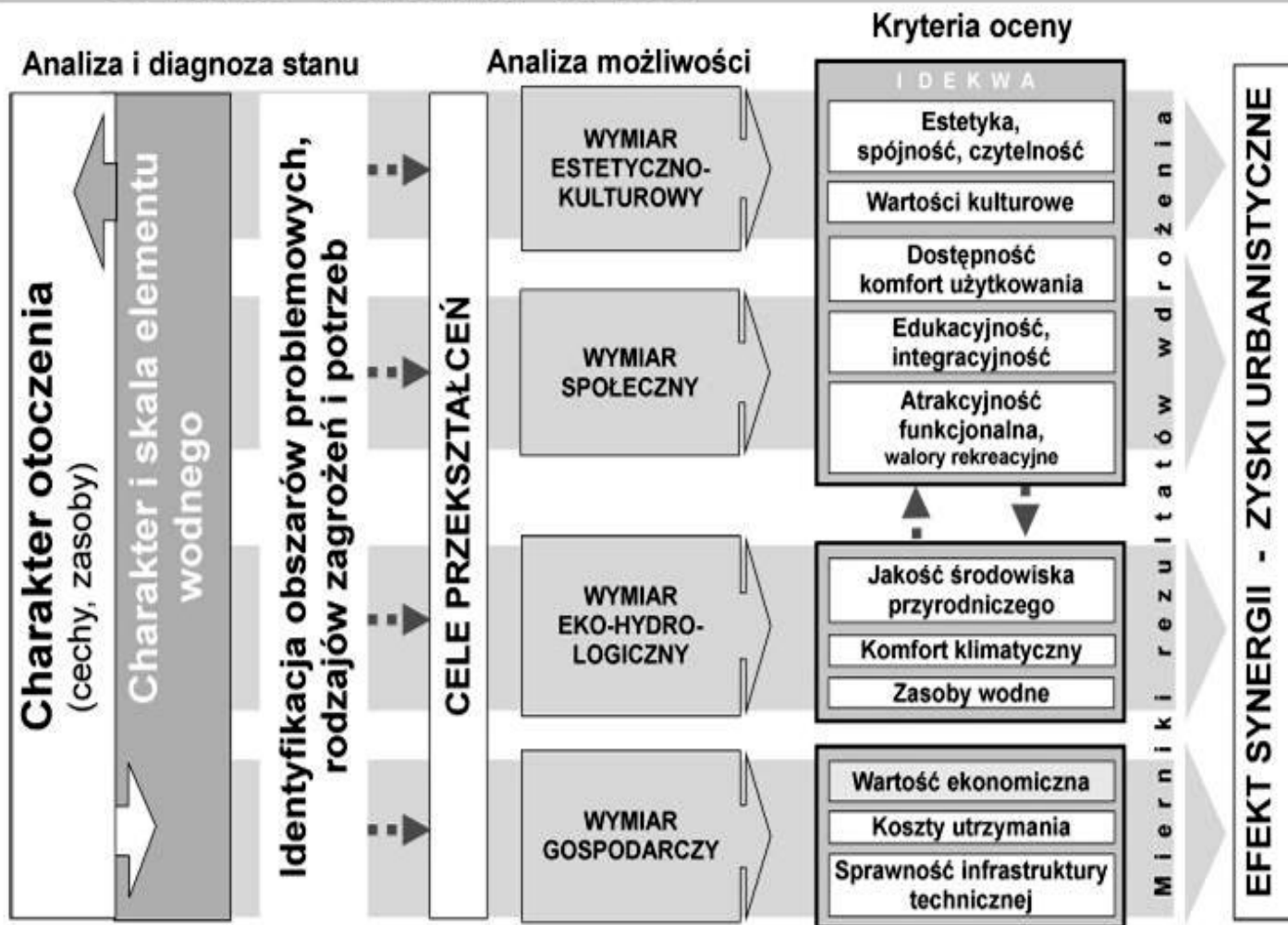
Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

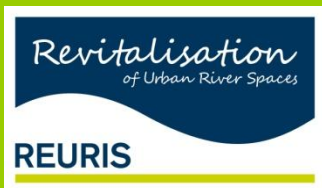
Wnioski 5

Schemat metodyki WIQUS

Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria eko-hydrologiczne

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

**Jakość
środowiska
przyrodnicze
go**

Czystość gleby, powietrza, wody

Zdolność wód do samooczyszczania

Bioróżnorodność, zrównoważone siedliska roślin i zwierząt

Ciągłość szlaków migracyjnych (wodnych i przywodnych)

Ochrona rodzimych gatunków, usuwanie roślin inwazyjnych

**Komfort
klimatyczny**

Czystość i cyrkulacja powietrza, ochrona przed wiatrem

Komfort cieplny, świetlny, wilgotność, jonizacja powietrza

Komfort akustyczny

**Zasoby
wodne**

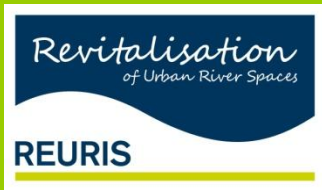
Stabilność poziomu wód gruntowych, dobre warunki wegetacyjne

Ochrona i stabilizacja przepływu wód powierzchniowych / retencja wody

Ocena efektów rewitalizacji

Metodologia 1

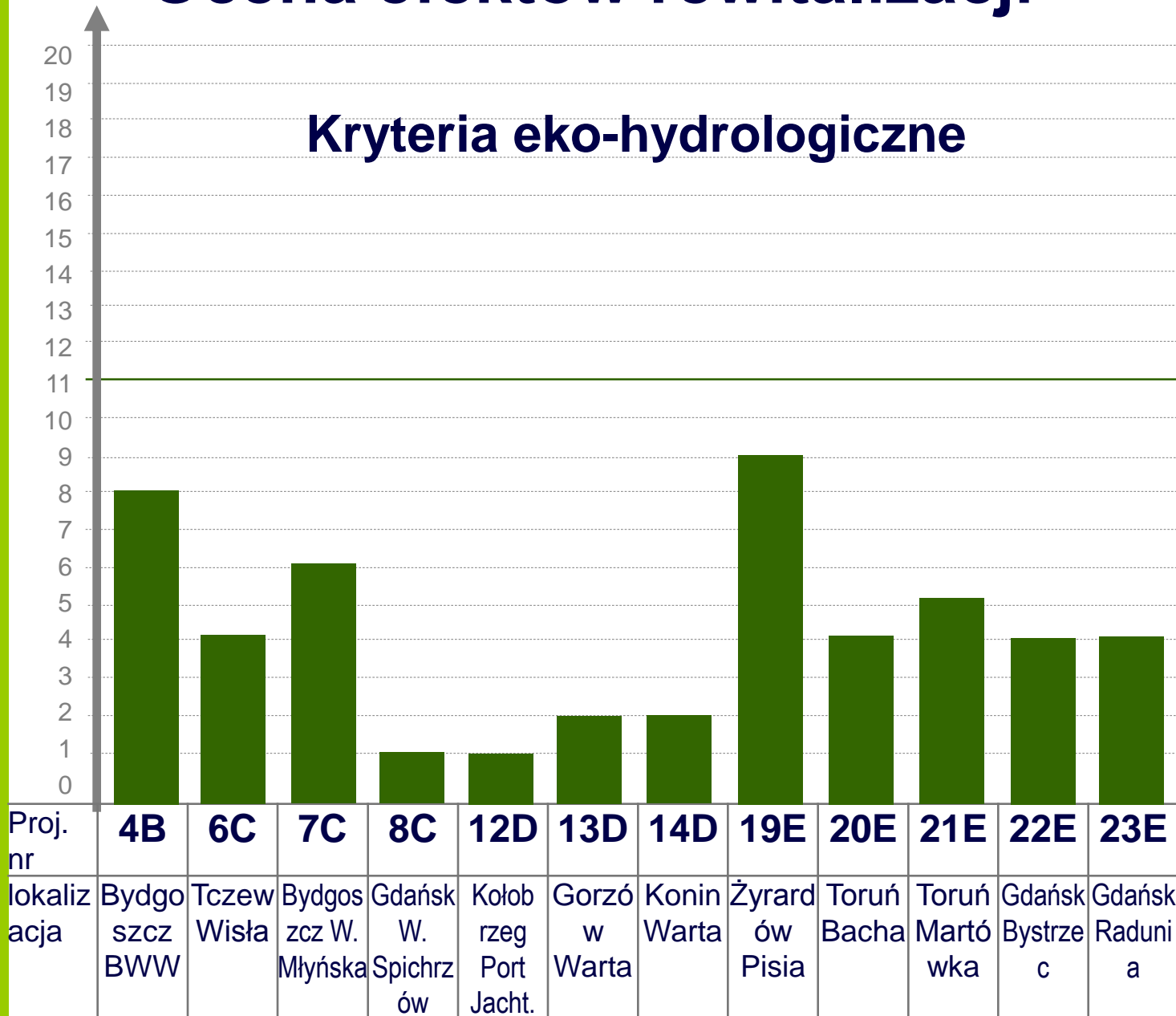
Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Kryteria eko-hydrologiczne

Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria społeczno-funkcjonalne

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Dostępność i komfort użytkowania

Atrakcyjność i dostępność elementów wodnych dla różnych odbiorców

Wizualny i fizyczny kontakt z wodą

Pozytywne oddziaływanie mikroklimatyczne i psycholog.

Możliwość użytkowania w różnych warunkach pogodowych

Bezpieczeństwo użytkowania

Edukacyjność, Integracyjność

Podnoszenie świadomości ekologicznej i wrażliwości estetycznej odbiorców

Integracja różnych grup użytkowników

Pobudzanie aktywnego uczestnictwa

Budowanie konsensusu społecznego wokół działań nastawionych na korzyści społ. i ekolog.

Możliwość organizacji wydarzeń kulturalnych

Atrakcyjność funkcjonalna, w tym walory rekreacyjne

Multifunkcyjność ze szczególnym naciskiem na funkcje rekreacyjne, kulturotwórcze, edukacyjne

Strefowanie intensywności bodźców

Preferencje dla komunikacji pieszej i rowerowej (ciągłość szlaków nadwodnych)

Aktywizacja turystyki i rekreacji wodnej

Możliwość wędkowania

Wodne i przywodne place zabaw

Oświetlenie i mała architektura

Metodologia 1

Typologia 2

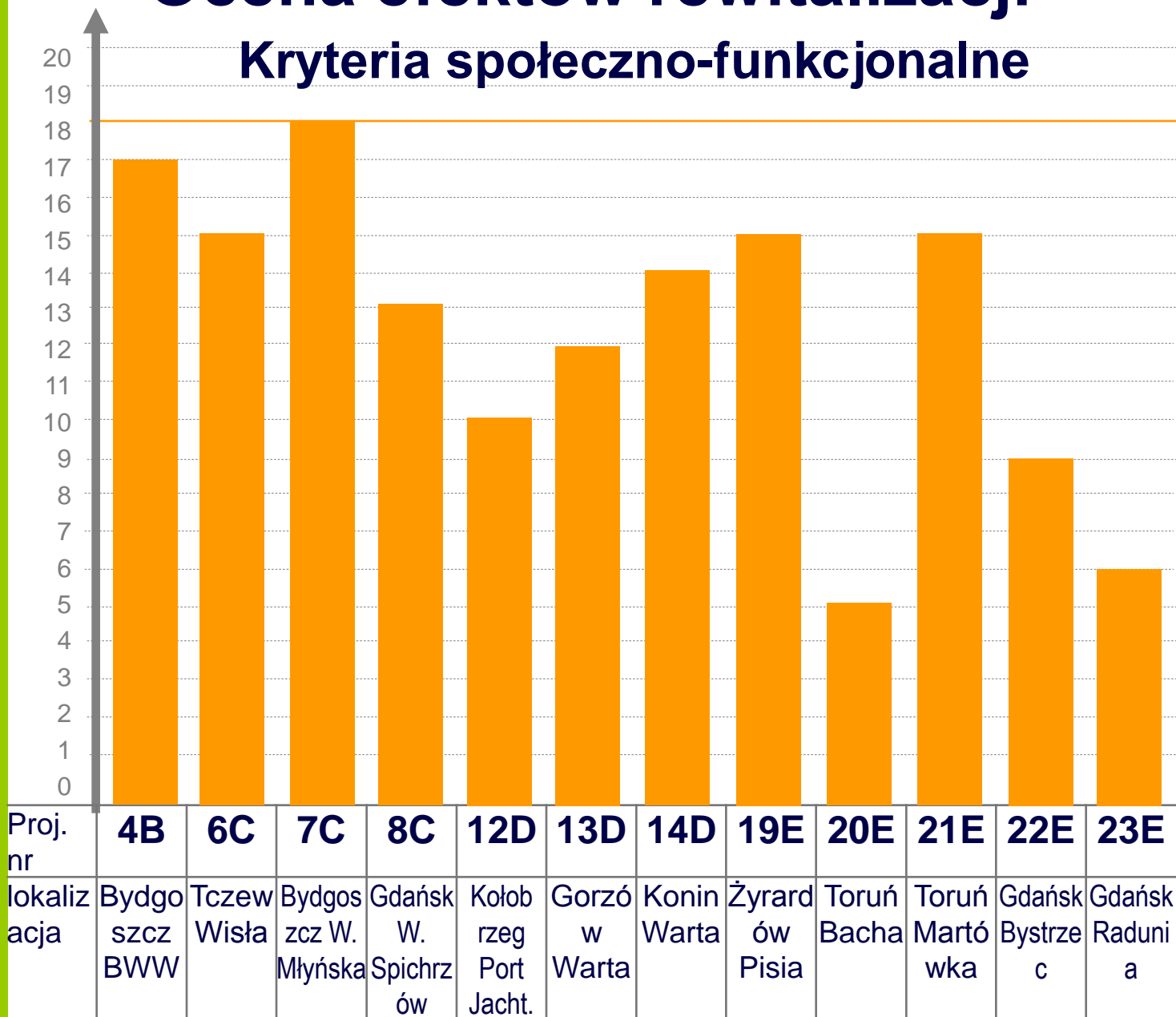
Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

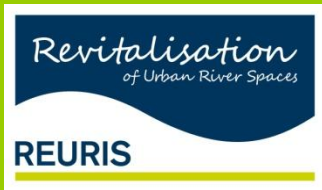
Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria społeczno-funkcjonalne

Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria przestrzenne (estetyczno - kulturowe)

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

**Estetyka,
spójność,
czytelność
kompozy
cyjna**

Czytelność kompozycji przestrzennej - wyraziste prowadzenie obserwatora

Spójność formy, funkcji i treści krajobrazu

Czystość, jakość materiałów

Różnorodność form elementów wodnych i ich zastosowań kompozycyjnych

Multisensoryczność oddziaływania

Zróźnicowanie bodźców, atrakcyjność drogi

Poprawa jakości frontów wodnych

**Wartości
kulturowe**

Poprawa wizerunku miasta, dzielnicy, osiedla

Podnoszenie rangi miejsca, prestiż

Podkreślenie tożsamości, unikatowość

Przekaz treści (wykorzystanie symboliki)

Ekspozycja dzieł sztuki w przestrzeni publ.

Ekspozycja dzieł architektury (zabytków, landmarków)

Metodologia 1

Typologia 2

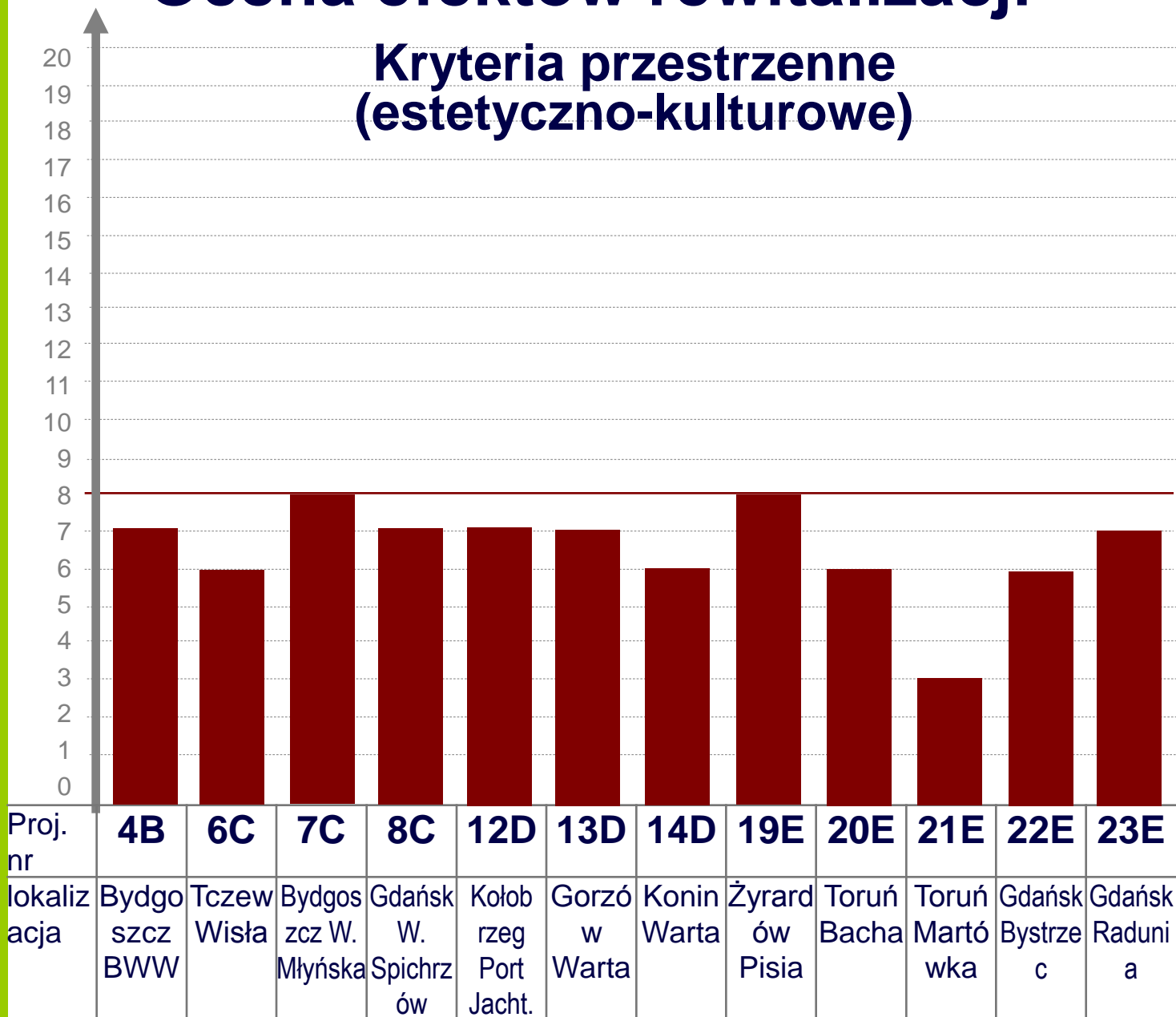
Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

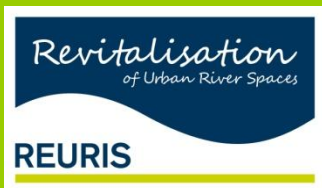
Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria przestrzenne (estetyczno-kulturowe)

Ocena efektów rewitalizacji

Kryteria gospodarcze

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wartość ekonomiczna

Wzrost wartości rynkowej sąsiadujących nieruchomości

Wysoki poziom i różnorodność usług

Wzrost liczby miejsc pracy i zamieszkania

Koszty utrzymania

Spadek zużycia wody pitnej

Zmniejszenie ilości ścieków komunalnych

Obniżenie kosztów utrzymania zieleni miejskiej

Obniżenie zużycia energii i emisji CO₂

Redukcja strat powodziowych

Sprawność infrastruktury technicznej

Sprawność systemów kanalizacji deszczowej i sanitarnej

Jakość użytkowania dróg,

Bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów

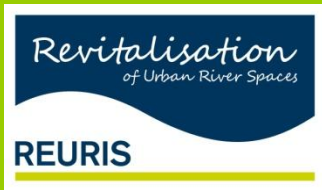
Skuteczność zabezpieczeń przeciwpowodziowych

Wykorzystanie nietechnicznych środków ochrony przed powodzią

Ocena efektów rewitalizacji

Metodologia 1

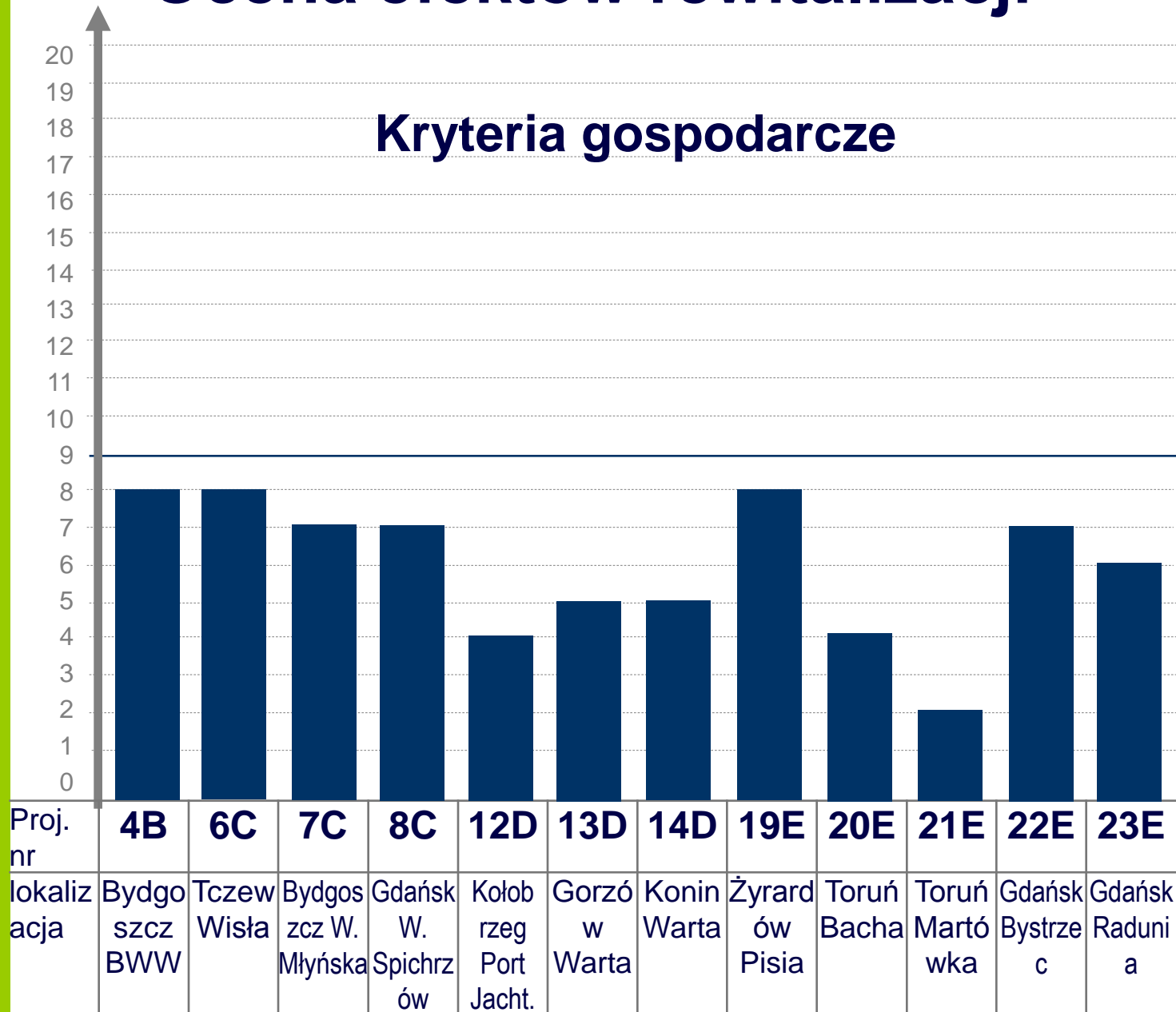
Typologia 2

Dobre praktyki 3

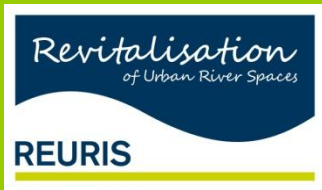
Ocena 4

Wnioski 5

Kryteria gospodarcze

Ocena efektów rewitalizacji

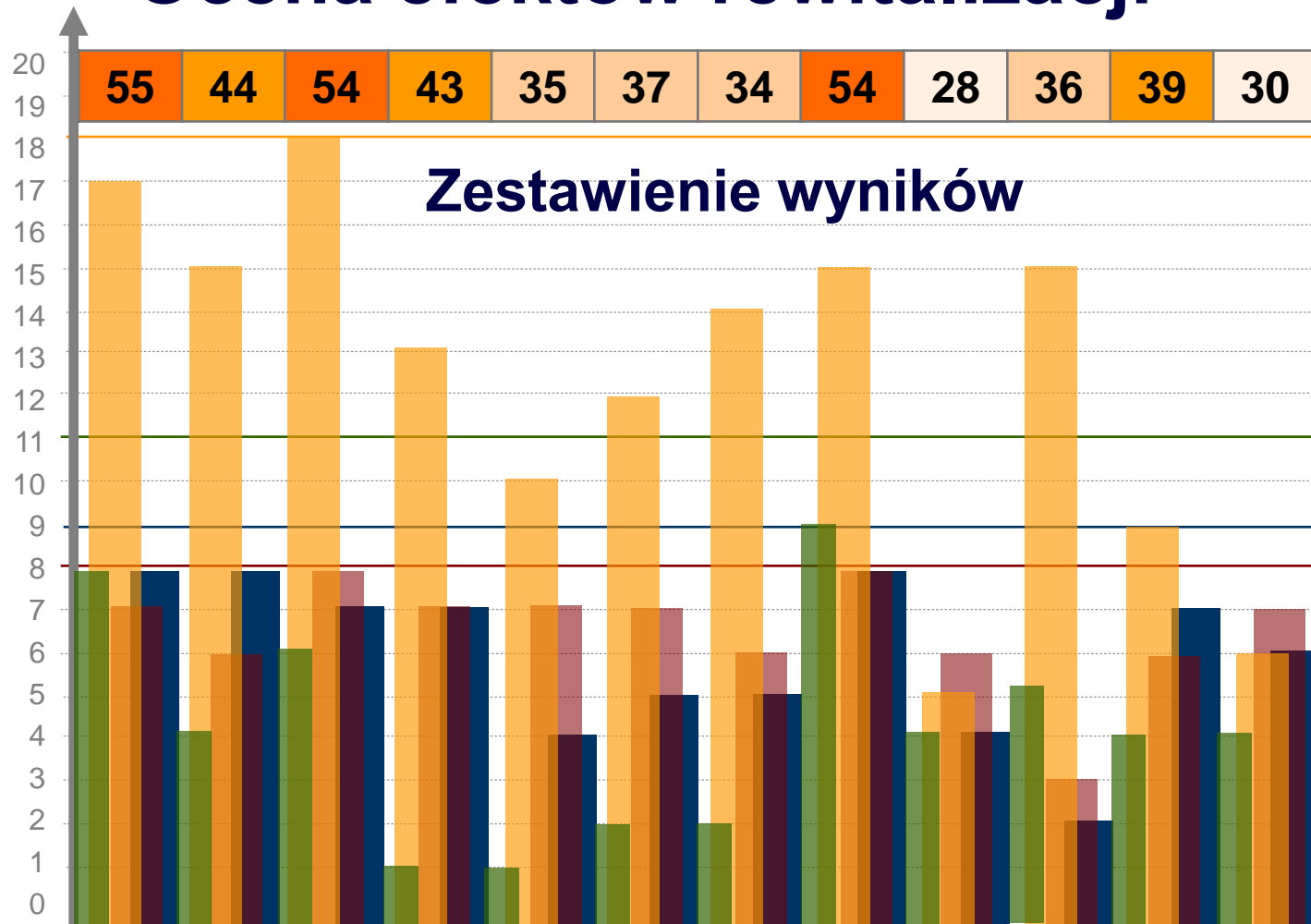
Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Proj. nr	4B	6C	7C	8C	12D	13D	14D	19E	20E	21E	22E	23E
lokalizacja	Bydgoszcz BWW	Tczew Wisła	Bydgoszcz W. Młyńska	Gdańsk W. Spichrzów	Kołobrzeg Port Jacht.	Gorzów Warta	Konin Warta	Żyrardów Pisia	Toruń Bacha	Toruń Martówka	Gdańsk Bystrzec	Gdańsk Radunia

Anna Januchta-Szostak
WA Politechnika Poznańska
Bydgoszcz, 8-9. 11. 2011

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

Spośród 12 ocenianych projektów najbardziej wszechstronnym podejściem do procesu rewitalizacji przestrzeni nadrzecznych charakteryzują się:

4B – Program Rewitalizacji i Rozwoju Bydgoskiego Węzła Wodnego (55 pkt),

7C – Rewitalizacja Wyspy Młyńskiej w Bydgoszczy (54 pkt),

19E - Żyrardów, Rewitalizacja Parku Dittricha / Rzeka Pisia (54 pkt),

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

- ▶ Konieczność uwzględnienie reżimu hydrologicznego rzeki i specyfiki poszczególnych odcinków doliny w obrębie miasta.
- ▶ W zwartej zabudowie śródmiejskiej priorytetowe będą aspekty społeczno-kulturowe i estetyczne, natomiast większe kompleksy zieleni miejskiej dają szansę rewitalizacji przyrodniczej i tworzenia nadrzecznych parków buforowych.
- ▶ W każdym obszarze należy jednak wykorzystywać wszelkie możliwości poprawy dostępności i atrakcyjności nadbrzeży oraz bezpieczeństwa, a także podnoszenia pojemności retencyjnej i różnorodności biologicznej.

Metodologia 1

Typologia 2

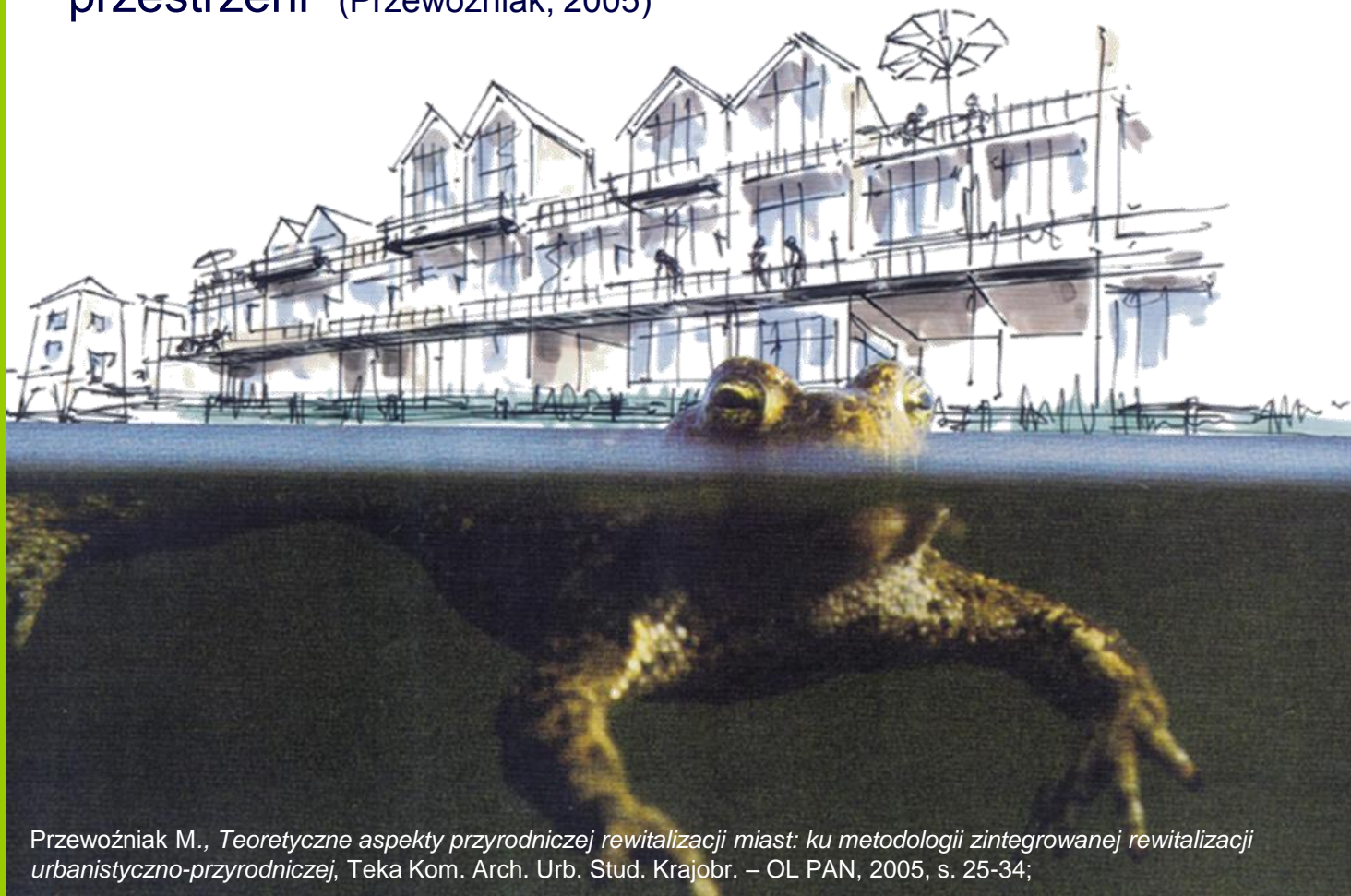
Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

„Miejskie układy urbanistyczno-przyrodnicze, w tym fronty wodne, wymagają zintegrowanej rewitalizacji urbanistyczno-przyrodniczej, a podstawą metodologii rewitalizacji powinna być holistyczna koncepcja przestrzeni” (Przewoźniak, 2005)

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

Kompleksowe podejście – rewitalizacja urbanistyczno-przyrodnicza

Metodologia 1

Typologia 2

Dobre praktyki 3

Ocena 4

Wnioski 5

Wnioski

Zintegrowane planowanie i partycypacja społeczna

PARTNERSTWO W ZINTEGROWANYM PROCESIE PLANOWANIA I PROJEKTOWANIA ELEMENTÓW WODNYCH W MIEJSKIEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Dziękuję za uwagę

Anna Januchta-Szostak

WA Politechnika Poznańska

e-mail: anna.januchta-szostak@put.poznan.pl